

quidquid actum fuerit, irritum habeatur: quia sunt verba Pontificis. Vnde Confessarij ab eisdem approbat iurisdictione pro foro conscientiae carent, & consequenter Parochi assistere celebrationi Matrimonij nequeunt, cum veri Parochi non sint, & ita illud validum esse non potest.

95 Vbi dici nequit errorem esse communem, & titulum coloratum: quia reuera error communis non fuit, reclamantibus quamplurimi, & defectum allegantibus, quem tandem aliquando Sedes Apostolica vti inexcusabilem Orbi vniuerso propalauit. Quo vicio Ordinati ab eodem, aut constituti Parochi laborarunt. Communis autem errore non extante, nihil coloratus titulus prodest, qui & penitus defuit: debuit enim à legitimo Superiore conferri, vt est communis sententia Doctorum, pro qua & communis errore videri potest P. Thomas Sancius Lib. 3. de Matrimonio Disputat. 22. & Bonacina Tomo 1. quest. 2. de Matrimonio Puncto 8. num. 25. Non fuit autem legitimus Superior Episcopus ab officio suspensus, & repulsius propter praeposterum ingressum: qui neque titulum coloratum habuit, quem sufficere in Superiore asserit Bonacina: quia & hic conferriri ab aliquo debuit; quod tamen non ita accidit: si enim ab aliquo, maximè à Pontifice: quod dici nequit, quia Pontifex per Litteras confert, quia penitus defuerint, vnde & intrusus, & violentus detentor asseritur in Bulla Pauli Tertij sine illis ingrediens: talibus autem non suffragari communem errorem obseruat Flamininus de Refugiat. Lib. 11. Quest. 1. n. 11. Ut notant omnes Doctores, quae sunt illius verba. Pro quo & P. Comitolus Lib. 6. Quest. 58. præfertur numer. 4. & 5. Vbi Sylvestrum adducit, Panormitanum, & Alexandrum Hallensem.

96 Quid si alieibi defectus erat prorsus ignotus, & sic Ordinati approbationem, aut institutionem Canonicaem ab alio Episcopo haberent, probabile videretur acta sive valida. Sic enim fateretur grauium Scriptorum sententia, quos adducit & sequitur P. Thomas Sancius citata Disput. 22. num. 9. & 13. Bonacina num. 31. & P. Suarez Tomo 5. Disput. 13. Sect. 1. num. 16. & Recentiores communiter amplectuntur. Immò & errorem communem sine titulo sufficere sunt qui teneant, vt videri potest apud Dianam Parte 2. Tract. 2. Miscellaneor. Resolut. 43. & Parte 3. Tractatu 4. Resolut. 122. ex quibus & Leander Tomo 1. Tract. 5. Disput. 5. Quest. 81. & Disput. 11. Quest. 102. alios adducens. Et videretur non displicere P. Busenbaum in Medulla Theol. moralis Lib. 6. Tract. 4. de Paenitentia Cap. 2. Dub. 3. numer. 8.

97 Si dicas sententiam esse P. Suarij supra Disput. 40. Sect. 2. num. 45. & 46. quam fecuti sunt alii, vt videri potest apud Dianam Parte 4. Tractat. 2. Resolut. 68. irregularem & suspensum validè absoluere, si Paenitentia bona fide accedat. Respondeo id in casu praesenti locum non habere; non solum quia contrarium absolutè sentiunt plures apud Dianam, quibus addendus P. Comitolus Quest. 9. citata, vbi alios adducit, & P. Bauny cum aliis, quos citat, Quest. 9. etiam citata, Dicto 8. s. Sacerdos quem. & Dicto ultimo. s. Quidquid. Sed quia illud procedit, quando habens alias iurisdictionem, priuatur ipsa: tunc e-

nim cum tantum priuetur vnu, iurisdictione remanet in eodem radicata; eo quod in ordine ad va- lorem actus non inteniatur per Ecclesias Canones abrogata. In casu autem nostro secus evenit, nam iurisdictionis acquisitione penitus remouetur.

Et ita censit Congregatio D D. Cardinalium apprehensionem possessionis sive illegitimam, & consecrationem quadam vnu irritam & inanem. Vnde neque allegari potest suspensionem non obstat, eo quod suspensus esset toleratus, cum non esset publicè denuntiatus, iuxta Extrauag. Martini V. Ad enstanta: quia suspensio dicta est per modum repulsi ab ingressu in officium, vnde & ille cum tumultuaria & non pacifica possessione, irritus & vanus fuit, volente expressè Pontifice vt nullum habeat effectum, quod ex verbis Extrauagantis est compertum & etiam Iulij Tertij, quia ab intruso, & violento detentore, vt iam vidimus assertum ab ipso. num. prædict. Et circa sic ingressos Extrauagantem Martini V. non procedere, videri potest apud P. Comitolus suprā num. 12. videndum etiam P. Suarez Disput. 31. Sect. 1. num. 23. Constat item ex dispensatione super irregularitate à Pontifice concessa, que necessaria non esset, quia non denuntiati celebrantes illam non contrahunt, cum rogari id faciunt: vt videri potest apud P. Gasparem Hurtadum de Suspensione, Difficult. 5. num. 13. Et P. Bauny Tract. 8. in Epitome Cap. 5. in fin. etiam grauiter peccent: immò etiam se ingerant, vt vterque significat: ille numer. 14. & hic eum adducens s. Quod in eo, quando ita exercentur actus, vt conditionem importent, si à Fidelibus acceptentur. Non constabat autem aliter factum ab eo, aut ab eis, cum quibus est dispensatum.

98 Accedit id, quod valde notandum est, & negotium istud videretur penitus confidere: tunc scilicet suspensionem valori actus obstat non posse, quando suspensione sublatâ validus esse posset, si enim alias actus esset inutilis, & stante suspensione validus euaderet, beneficium quis ex sua iniuritate reportaret; & melioris, succedente Censurâ, conditionis redderetur. Quod quidem Doctores plures iuramento tribuunt ob reuerentiam diuini nominis, cum tamen negent plurimi. Nam ergo in casu nostro loquendo, etiam suspensione sublatâ ingressus est nullus, Litteris non exhibitis quia contra manifestam Pontificum voluntatem, & ideo acta annullantur, ac negantur prouentus, vt vidimus, vbi neque error communis, neque coloratus titulus, vt est ostensum, possunt suffragari.

99 Secus posset aliquis existimare de ingressu Litteris exhibitis, sed non præstito fidelitatis & obedientiae iuramento, quod scilicet ingressus validus sit, sed pena suspensionis incurritur, si post illum non præstetur. Id quod fundari potest ex eo quod recipientibus sic ingredientes nulla pena imponitur: illud enim quod in fine habetur, vt de alijs predicitur, non ad recipientes, sed ad Prælatos est ipsos, iuxta Glostam, referendum. Et potest esse casus non raro occurrens, quoties scilicet Episcopus ante consecrationem præfatis Litteris administrationem suscipit: tunc enim iuramentum non præstat, sed in consecratione, iuxta exemplar Cap. Ego N. de Iure iurando,

Circa Titulum XIII. Cap. III.

23

furando, vel quam voluerint Pontifices formam assignare, vt reuter affigantur: pro quo vide ri potest Andreas du Saussay in Panoplia Epistoli, Lib. 2. in fine. Tunc ergo si non præstetur iuramentum, suspensio incurritur in citâ Extrauag. designata: quia non obstante videtur licere communicatio, quia non est Episcopus denuntiatus. Quod quidem verosimile apparet forte non nullis: sed cum in Extrauagante anniullentur aetas sic ingressi, sicut & ingressi sine Litteris Apostolicis, difficultas videtur perstare, de qua nuper ex hoc pacto dispositio ferè effet inutilis, cum non sit, præsternit in locis validè distinguis, & in Indiis maximè, qui denuntiare Episcopum possit, & sic acta semper effent valida. Id quod pro casu etiam de quo specialiter agimus, non patrum videtur habere momenti.

100 Vbi id profecto dici potest Extrauagantem prædictam priorem esse alia Martini V. Ad enstanta, sciebat attem Pontifex. Episcopos non denuntiando communiter loquendo: ergo licet acta ab ipsa alias effent nulla, ex vi fauorable illius Constitutionis valida debent reputari. Sed certè euasio ista ex eo præcluditur, quia alias Decretum S. Congregationis minimè effet Iuri conforme ac rationi, dum inutilis, vanus, & irritus pronuntiatur ingressus, cum constaret ipsa Episcopum denuntiatum non sive. Sicut & in casu non præstiti juramenti dicendum, quia eodem modo constitutio disponit. Illius ergo vis non est per posteriorem aliam labefactata, quia tantum procedit in casu ei simili, aut quadammodo eodem, de quo numer. 97. quando scilicet superuenit suspensio habenti potestatem ad actum cum pacifica possessione, & sine notorio vicio intrusionis. Pro quo & Diana Parte 5. Tractatu 10. Resolut. 52. cum Victoria, Caetano, ac Ludouico à Cruce, de absolutione à suspensiō impenso loquentibus; quamvis sint qui negent ibidem. Videatur P. Comitolus suprā numer. 12. vbi obseruat Extrauagantem dictam de ingressis per intrusionem non procedere. Videndum etiam P. Bauny Tomo 4. seu Praxi Beneficiorum, Disputat. 1. Quest. 7. s. Regula 5. & seqq. vbi ait quod licet cum dicitur, Ipsi iure, aut ipso facto, vacat officium aut Beneficium, non excludatur sententia saltem declaratoria criminis, unde nec inducit priuatio iurisdictionis, ex P. Lessio, & alijs. Id tamen non habere locum, cum verus possessor non est ex defectu qualitas requisita. Quod quidem in casu nostro contingit, in quo priuatio iure & facto iniungitur à Iulio III. & qualitas ad ingressum omnino necessaria desideratur, scilicet exhibitor Litterarum. Pro quo P. Thesaurus de paenia Ecclesiast. Parte 2. V. Fidei professo. vers. Ex hoc, cum Nauarro in Manual. Cap. 25. num. 118. Licet sint qui dicant sententiam declaratoriam requiri ad amissionem fructuum, pro quo Bosius Parte 1. Tractatu de Matrimon. Cap. 5. numer. 23.

101 Licet autem in casu noti præstiti iuramenti potestas ad actum iuruponatur, iuxta contingentiam dictam de possessione legitima ante consecrationem; id non videtur obstat, quia Pontifex eodem modo vult dispositionem illam procedere, vt ex verbis illius constat, dum contulit; vt de alijs predicitur: licet hoc non ita

certum videatur, & possit aliquo modo sustineri, dum Sacra Congregatio aliud non decernit, vt credi quidem potest decretrum, quia hoc est Decretris alii eiusdem conforme: vide in hac materia semper est cum omni securitate possibili procedendum, ne similes tragediae videantur. Et verò per litteras ex Europa missas compertum habetur Pontificem in concedenda absolutione ac dispensatione prædictis valde se difficilem exhibuisse. Quid ergo faciet si inter angustias deprehensus? & quale erit dignitatis dèdecus, ab ea ingressum non per ostium, sed scilicet in more per maceriam reptando, decidisse? Aut ingressum eatione ob administrationem præpostera, vel dannabilem facrorum vsum, quasi manibus & pedibus ligatum à luce ac splendore Pontificis Sedis in extiores tenebras, in statum inquam obliterum ac contemptibilem amandari?

102 Ideo obliteranda est valde doctrina quadam apud P. Thomam Sancium in Oper. Moral. Libr. 1. Cap. 10. num. 61. vbi ait ob dubiam excommunicationem impediri aliquem ne in Episcopatum aut dignitatem promoveatur, à qui bus turpe sit aliquando eum deturbari, comperta Censura veritate, aut saltem ob dubium illud nota aliqua inuretur Dignitati. Quod docet Glotta, in Cap. 1. Sententia 8. quest. 1. & probat ex Cap. Tantius 81. dis. & Cap. Omnipotens, de accusatione. & cauetur ita, non tam gratia excommunicationis dubiæ obliteranda, quam reverentia gratia, debita Dignitati. Et constat, quia idem fieret in dubio aliquis criminis nullâ affecti Censura. Sic ille philosophatur, ex quo & P. Palau Parte 6. Disput. 1. Puncto 8. num. 9. addens quod si periculum cestet, quia moriter loquendo Censura cognosci non potest, dubium huiusmodi nullum præstabat impedimentum Ecclesiastice dignitati accipienda. Id autem quod de excommunicatione dicitur, ad suspensionem extendendum constat identitate rationis, quia ob illam potest Prælatus Ecclesiasticus à sua dignitate deturbari, cui & notam iniuri est pariter manifestū. Sacro nomini absit iniuria. Sic in citato Cap. Tantius. D. Coelestinus Pontifex ex Epist. 2. ad Episcopos Gallia. Pro quibus haec sat.

Circa Caput VI. & §. I.

De obligatione visitandi Episcopos perurgente.

103 Facit pro illa id, quod habet Pater Petrus Hurtadus 2. 2. Disputat. 162. de Charitate. 6. 60. vbi post declarata ipsam in Parochis & Prælatis aliis, & etiam in Concionatoribus in ordine ad correctionem, ita scribit: Hinc coniciunt virum suo muneri satisfaciant, qui tota Diocesi & Republica incendio peccatorum deflagrant, pacate domi sua dormiunt, qui sui officiis tenentur omnes angulos conspicere, ne quod peccatum lateat in senebrarum latebris. Sic ille.

MM 2

Circa

Theauri Indic Tom. II.

Circa §. Tertium.

Ubi de congrua Episcoporum.

Agit de illâ P. Bardi in Selectis, Lib. 3. Quæst. 10. Sect. 4. & 6. & in 5. probat non peccare contra iustitiam profanæ expendens. In 4. autem num. 3. & 4. validè improbat sententiam Lorçæ 2. 2. Disputat. 40. num. 44. vbi contendit Decretum Concil. Tridentini largitiones Episcopis prohibentis non pias, de immobilibus tantum bonis accipendum, & de iuribus ad annos redditus. Quæ intelligentia omnino est à mente Patrum Conciliarium aliena. Pro largitionibus enim talibus non erat opus nouum Decretum efformari, quandoquidem Episcopi suo libitu nequeant bona immobilia, inter quæ etiam iura ad annos redditus computantur, sed iuxta Canonici iuriis dispositiones urgentissimas alienare. Vnde neque ex illis licet moderatas cognatis facere donations, quas tamen Concilium ibidem admittit. Videbatur etiam Diana Parte 10. Tract. 11. Resolut. 35. vbi contra Lorcam etiam dimicat Duallij armis. Qui & Resol. 36. cum eodem & aliis firmat pauperes loci præferendos, & quid circa filios spurious. Circa primum autem iuvat ex P. Ioanne Rho in variâ virtutum historiâ Lib. 1. Cap. 12. §. 4. luculentum exemplum posuisse; sic enim ille. Ibißam insulam ab Ottomannica clausa are imposta, ut muniret Carolus Cesar pecuniam unde unde corradebat. Ergo a Villa-nova, cuius proximum & opulentissimum esse Sacerdotium, XX. mil. mutua petat. Negat vir Dei pauperum suorum redditus passurum se in bellis usus conueri, monentibus consuli desertissimus Insulanus. Valentinos pauperes à Deo sibi commendatos, non Ibizianos esse, respondit, & alia lectu dignissima. Videretur pro Episcoporum obligatione potest Vericelli Tom. 1. n. 83. vbi ait illos teneri saltem ad medietatem residui, & ceteros ad sextam, cum aliis citatis n. 48. & pro Religiosis Pasqualigus Decis. 267. vbi probat omnino à voto paupertatis absoluī, sicut & ab aliis etiam solemnibus, de quibus proximis Capitibus.

AD TITVLUM XIV.

Circa Caput I. num. 4. & seqq.

Ubi an Parochi esse Vicarij Generales possint.

Vix à nobis circa hoc dicta, si residere nequeant, tenent Pasqualigus Decis. 463. nullà additâ limitatione, nisi duorum mensium vacationis.

Circa Caput V. & num. 20.

Ubi de obligatione fraternæ correctionis

Non esse illam in delictis publicis, videri apud Dianam potest Part. 7. Tract. 3. Resol. 42. & proper illius defectum non posse denuntiationem repellere Resolut. 58.

Circa num. 29.

Ubi de ludo Ecclesiasticorum.

Notanda Bulla Pij V. contra clericos & Religiosos ludorum lethalium spectatores, sub excommunicatione, de quâ Diana Parte 7. Tract. 9. Resol. 40.

Circa num. 30. & 31.

Ubi de exponente in ludo totam sumam, quam est lucratus.

Diana suprà Resolut. 7. P. Thomam Sancium, Cardinalem Lugo, ac P. Dicastillum sequitur. Sed si alio die? Vide ibidem & complices esse probabile cum citatis, negante P. Dicastillo, sed non probabilitatem.

Circa num. 33.

Ubi de potestate Vicarij Generalis, de quo & Titulo 12. num. 315.

De hoc Diana Parte 10. Tractat. 15. Resol. 31. vbi pro delegata plures Autores adducit, sed pro Ordinariâ multo plures.

AD TITVLUM XV.

Circa Caput I.

Ubi an Parochi esse Visitatores possint.

Quod negat Pasqualigus Decis. 463. si resendum illis sit.

Circa num. 8. & sequentes.

Ubi de Visitatorum obligatione circa munera, & eorum restitutionem.

Pater Tamburinus in Decalogum lib. 9. cap. 2. §. 1. n. 11. & 12. ait Visitatores præ aliis iudicibus teneri, & disposita circa alios, in vi iuris naturalis reliqua unde accepta ab illis ante prolationem sentientia, restituenda, secus finitâ causâ. Si tamen index agnoscit se non esse in proximo periculo, quia de sua constantia est probabiliter certus, non tenebitur. Et leges prohibentes non obligare in conscientia. Sic n. 6. & 7. quia tamen Concil. Tridentin. citat Cap. Romana, in quo est verbum *Præsumat*, temperatur, & ad exigua non extenditur, sine *esculentia*, sive alia. Sic philosophatur ille, iuxta cuius mentem accipendum, & probabiliter quidem. Et quod absolutio à suspensione impendi possit virtute Bullæ Cruciate, videri potest apud Leandrum Parte 4. Tractat. 4. Disput. 4. Quæst. 3 in fine. & Quæst. 4. etiam in fine, iunctis illis, quæ habet Disput. 5. Quæst. 1. & 5.

Circa Titulum XVI. & Appendixem.

Circa num. ultimum.

Ubi de obligatione Beneficiarij ad ordinatum Ecclesie.

Teneri ad illud, si Ecclesia indigeat, probat & benè equidem, Pater Bardi in Selectis Lib. 3. Quæst. 10. num. 4. vbi quid & Ecclesia venit nomine pauperum. Et est sanè titulus ille non maior.

AD TITVLUM XVI.

Circa Caput I. & §. II.

Ubi de obligatione Parochi ad dicendam Missam, & applicandam pro Paracianis.

Negat illam Pater Tamburinus Opusculo de Sacrificio Missæ, Libr. 1. Cap. 6. §. 2. numer. 2. quando in Paracianis non est obligatio audiendi illam. Et quantum ad applicationem Lib. 2. §. 16. num. 4. Quæ sententia Parochis quidem est favorabilis, humano more loquendo: sed certè fauor talis cum multorum est certissimum detrimentum, cum sint altissimi sacrificii fructu multiplici defraudandi. Leander Tomo 2. Tractat. 8. Disputat. 5. Quæst. 5. ait omnes Doctores obligationem agnoscere, licet circa numerum non conueniant: ipse in Festis solemniis auctoribus.

Ibidem circa num. 7.

Ubi de stipendio pro Missis obligationis.

Posse illud accipere Parochum quando est ad Missam dicendam obligatus, sed non ad applicationem, iuxta dicta hoc loco, tenet P. Tamburinus, quod est generale pro aliis, & cum obligatio applicationis non oritur ex stipendio, pro quo Leander suprà Quæst. 14. & 15. stipendii autem nomine veniunt salarium, redditus Capellaniæ, &c. sed ex opposito insurgit Bossius Parte 1. Titulo 1. num. 401. & seqq. Immò qui stipendium pro dicendâ Missâ accepit, sed sine obligatione applicationis, posse aliud stipendium accipere: sicut è conuerso, qui accepit pro applicatione, sed sine loci obligatione, de quo Libr. 3. Cap. 1. §. 3. numer. 14. & seqq. Quæ sententia est probabilissima omnibus Pirantianis, & vtinam non etiam pluribus aliis: sed iuxta illam (si consequenter loquendum) non solùm duplex stipendium, sed & triplex licebit accipere: si quis ad strictus sit tantum loco, sed non tempori, cuius est ratio eadem. Quin etiam & quartum, si circa modum celebrationis aliquid exigatur. Atqui hæc non admittentur: modus ergo est circa prius illud statuendus, ut si modus in rebus maximè sacris, in quibus

Thesauri Indicis Tom. II.

auaritia est execrabilis. Pro quo videri potest P. Bardi in selectis, Lib. 10. Quæst. 12. n. 9. & P. Fragosis Tom. 2. Pag. 165. Col. 2.

Ibidecirca stipendium pro applicacione fructus respondentis celebranti, & de alijs circa Appendixem.

Sententiam id admittentem, quam & tenet probabilem affirmat Lezana Tomo 4. verb. Opilio, numer. 10. sicut & alias de duplice stipendio. Et Vericelli Tomo 1. Tract. 29. num. 5. P. Tamburinus suprà num. 71. Sed tamen post scripta à me circa ipsam, & quod evenit augurante, à Seide est Apostolica proscripta, & Decreto SS. D. Alexandri VII. Die 29. Ianuarii 1659. reprobata. Contra quam etiā, seculo Decreto Urbani VIII. stat P. Bardi suprà, & item damnauerat P. Persecus de officio Sacerdotis Lib. 2. Dub. 9. num. 102. Quem & alios adducit Diana Parte 6. Tract. 6. Resolut. 8. contra Marchinum. Qui & videndus contra eumdem Resolut. sequenti, circa duplē fructum, impetrationis scilicet & satisfaciōnis. Non ita absurdâ illa, iuxta quam P. Tamburinus suprà num. 53. & seqq. afferit pro una Missa posse plura stipendia exigua recipi, quæ vnum iustum stipendium non excedant. Negat id sacra Congregatio verbis, quæ satis videntur manifesta, dum sic habet: Plura stipendia; quantumcumque incongrua & exigua, sive ab una, sive à pluribus personis collata. Quid ad hæc? Habere id locum dicitur, cum ita promissum, non vero quando sine promissione accepta fuerunt stipendia. Quod quidem in Decreto videtur insui, dum ita dicitur post adducta: *Vi absolute tot Missæ celebrantur, quos ad rationem attribui & elemosynæ, præscriptæ fuerint.* Sic ibi. Et hæc mihi pro saluanda sententia prædicta vt verosimilis explicatio tuncur, quam post haec scripta inueni esse Peyrini apud Leandrum suprà Quæst. 5. Licet plus aliquid in eadem habeatur: quod scilicet neque promissio obster, quam necessitas extorquere: licet in eo, qui stipendium ita non accepit promissio non inducat obligationem sub mortali; immò & accepto, ob paruitatem materiae, nisi illud fuerit copiosum. Pro quo & Diana Parte 10. Tract. 15. Resolut. 43.

Si dicas non videri verosimile iusto stipendio obligationem laboris virgere. Dici ad id conuenienter potest Pontificem sic posse statuere ad turpis lucri occasionem in re omnium diuinissimâ remouendum. Et qui ita promisit, sibi imputet prompti, & audaciæ, quæ sine sufficienti est titulo ad sustentationem ordinatus. Videbatur Diana à me visus post haec scripta, aut reuulsus potius dum visus exciderat, contra P. Tamburinum depugnans Parte etiam 10. Tractat. 16. Resolut. 71. Et nonnulla addens ex Cardinali Lugo. Quod vero idem Auctor proponit s. 5. n. 6. neque improbat, posse scilicet quempiam, retentâ parte stipendij, reliquum alteri tribuere vt Missam dicat, admittendum non est, stante Congregationis apertissimâ decisione, quam sub mortali